

De munten van de Franse Revolutie

door José De Strycker

De Franse Revolutie is niet enkel voor Frankrijk, maar ook voor een groot deel van Europa van grote betekenis geweest. Het politieke klimaat leek gunstig voor liberale hervormingen, zoals de Amerikaanse Vrijheidsoorlog 1778-1783) en de Brabantse Omwenteling bij ons (1790).

Alles zou meer rationeel worden, terwijl de conventionele waarden overboord werden geworpen als zijnde ouderwets en inefficiënt. De kloosterorden werden opgeheven, de gebouwen verkocht ('zwart goed'). Er kwamen nieuwe maten en gewichten, alsook een nieuwe muntslag. Alle koperen voorwerpen werden opgeëist en de klokken werden uit de kerktorens gehaald. De priesters werd hun werking zo goed als onmogelijk gemaakt, alle privileges werden afgeschaft.

Eén van de meest opvallende veranderingen betrof de kalender : voortaan zou men de jaren gaan tellen vanaf de stichting van de Republiek : jaar 1, 2, ...enz. Het jaar bleef ingedeeld in 12 maanden, maar elke maand had slechts 30 dagen en er waren enkele compensatiedagen per jaar. De maanden kregen nieuwe (Franse) namen als Nivose, Pluiose, Fructidor, ... Dit stelsel werd echter al na enkele jaren opgeheven, nlk. al in het jaar 12, zijnde 1804.

Historiek. Op 3 mei 1789 kwam de 'Staten Generaal' samen, zij verklaarden hun vergadering van 2 juli 'Constituante' (= grondwettelijk). Op 14 juli werd de Bastille-gevangenis ingenomen en de gevangenen, meestal opposanten, vrijgelaten. In 1790 werd de 'Constitution Civile de Clergé' uitgevaardigd. Onder Robespierre, afgevaardigde van Parijs, kwam er terreur.

Op 21 september 1792 werd de Assemblée 'CONVENTION'. De koning werd afgezet en de Republiek uitgeroepen. Op 27 januari volgt de executie van koning Louis XVI. In 1794 komt ook Robespierre ten val en komt een einde aan de terreur. Op 3 april 1795 (An 3) beslist de 'Convention' dat de nieuwe munten volgens het decimaal stelsel zullen ingedeeld worden. De nieuwe munteenheid, de FRANC, wordt ingedeeld in 100 centimes. Er komen stukken van 1, 2, 5 en 10 Centimes, maar ook van 1, 2 en 5 Decimes en van 1, 2 en 5 Franc.

Bij gebrek aan metaal werd aanvankelijk alleen de 5 Franc geslagen. Pas in l'An XI volgen dan de eerste 1 Franc-stukken, de overige nominaties zijn van koper of van 'metal de cloche' (brons van klokken). In september 1795 komt er ook een nieuwe constitutie, het 'DIRECTOIRE'. 4 Jaar later (l'An 8) komt er weer een nieuwe constitutie, het CONSULAAT. De consuls die benoemd worden zijn Bonaparte, Sieyes en Roger Ducos. In 1802 wordt Bonaparte voor levenslang benoemd tot PREMIER CONSUL. Het Burgerelijk Wetboek (Code Civil), nog altijd de basis van onze wetten, wordt goedgekeurd. In hetzelfde jaar wordt Napoleon Bonaparte gekroond tot KEIZER.

In 1814 werd Napoleon afgezet en verbannen naar het eiland Elba. Louis XVIII werd plechtig aangesteld als de nieuwe koning van Frankrijk, maar op 20 maart verschijnt Napoleon terug in Parijs, waar hij opnieuw, en voor 100 dagen zal regeren ('les cent jours').

In juni g geleverd bij Waterloo. Napoleon verliest, werd opnieuw ontslagen en verbannen naar St. helena. Daar zal hij sterven op 5 mei 1821.

Het geld

Assignaten Naast de munten werden ook ‘ASSIGNATEN’ uitgegeven, een soort ‘papiergeld’, ter betaling van grotere bedragen. Zij hadden als waarborg de onteigende kerkelijke en adellijke gebouwen en gronden. Daar deze veel werden uitgegeven, waren ze praktisch waardeloos.

Munten Volgende perioden dienen onderscheid te worden :

1. DE CONSTITUTIONELE PERIODE (1791–93)

De vroegere indeling in Livres (ponden), Sols en Deniers bleef behouden. Op de voorzijde staat de beeltenis van koning Louis XVI, op de keerzijde ‘REGNE DE LA LOI’, een engel die het woord CONSTITUTION graveert en de waarde, ofwel een pijlenbundel met de tekst ‘LA NATION, LA LOI, LE ROI’. Op te merken is de waarde aanduiding welke voorheen steeds ontbrak (meer rationeel !)

Munten :
Ecu Constitutionel van 6 livres (zilver)
1/2 Ecu (als vorige) zilver
* 30 Sols (1/4 écu) zilver
15 Sols (zilver)
2 Sols (koper – metaal van klokken)
12 Deniers = 1 Sol
6 Deniers = 1/2 Sol
3 Deniers = Liard (Oord)

2. CONVENTION (1792-95)

Op de voorzijde van de munten ‘REGNE DE LA LOI’ en een engel die ‘CONSTITUTION’ graveert. Op de keerzijde ‘REPUBLIQUE FRANCOISE’ (sic), later ‘FRANCAISE’ en de waarde.

Munten : * een zeldzaam gouden stuk van 24 Livres

- * Six Livres (zilver)
- * 5 Décimes, de Republiek als vrouw die met een melkstraal uit haar borst 'het volk voedt'
- 2 Sols, op de voorzijde een wettafel, op de keerzijde 'LIBERTE EGALITE'
- * 1 Sol (gelijkaardig)
- 1/2 Sol

3. DIRECTOIRE (1795-99)

- Munten :
- * 5 Franc (zilver), Hercules tussen La Liberté en L'Egalité, tekst : 'UNION ET FORCE'
d.i. het eerste stuk volgens de nieuwe munteenheid, randschrift : Garantie Nationale
  - 2 Décimes, op voorzijde vrouwenhoofd met de vrijheidsmuts van de Republiek
  - 1 Décime, een stuk van 2 Décimes met 'UN' gestempeld over de 2
  - 5 Centimes (2 typen)
  - 1 Centime

4. CONSULAT (1799-1804)

Munten : 5 Franc (als vorige)

* Un Décime

5 Centimes

1 Centime

een reeks met 'BONAPARTE PREMIER CONSUL'

40 Franc (goud)

20 Franc (goud)

5 Franc (zilver), met hoofd van Napoleon, 'BONAPARTE PREMIER CONSUL'

2 Franc

1 Franc (dit is het eerste stuk van 1 Franc)

1/2 Franc, 'demi Franc'

1/4 franc, 'quart'

5. EMPIRE (Keizerrijk 1804-1814/15)

Tot 1808 dragen alle stukken op de voorzijde met 'NAPOLEON EMPEREUR', met op de keerzijde 'REPUBLIQUE FRANCAISE', een toch wel rare combinatie !

Munten : 40 Franc (goud)

20 Franc (goud)

5 Franc (zilver)

2 Franc

1 Franc

1/2 Franc

1/4 Franc, 'quart'

10 Centimes in verzilverd biljoen (200 %^o zilver)

Nota : gedurende de 'Cent Jours' werden ook munten geslagen met het jaartal 1815 :

20 Franc (goud)

5 Franc (zilver)

2 Franc, speciaal type (ander hoofd)

